

NIEDOSZŁY (22) *part praet act*

Zawsze w pisowni łącznej.

e oraz o jasne.

sg m N niedoszły (5). ◇ G niedoszł(e)go (1). ◇ A niedoszły (1). ◇ L niedoszłym (1). ◇ fD niedoszłéj (1). ◇ n G niedoszł(e)go (1). ◇ D niedoszł(e)mu (1). ◇ pl N m pers niedoszli (3). subst niedoszłé (4); -é (1), -(e) (3). ◇ G niedoszłych (1). ◇ I m niedoszłymi (1). ◇ V m pers niedoszli (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w. s.v. dojść.

I. W funkcji właściwej (14) :

1. *Który jeszcze nie dojrzał, nienależycie rozwinięty (o roślinach i owocach); inconsummatus Vulg, PolAnt (3) :*

W przeciwstawieniu: »niedoszły ... przestały« (1): Zlé niedofzłé/ ále téz zlé przeftalé groná/ Nalepízé gdy dożrzeią: tákze téz y żona. KochFr 62.

Przen (2) : cudzołożne sżczepienia/ nie puścżą korzenia głęboło [...]. Bo połamią sie gálezí niedofzłé/ y owoce ich nieużyteczne Leop Sap 4/5; BibRadz Sap 4/5.

2. *Który nie osiągnął wieku dojrzałego, młody (o człowieku, zwierzęciu); depubes Calep (8) : ieflizeby nie zwięftzą drugich złoczynstw nięnawisćią/ nizlize łtego sídlenia iego sżkaradnego niedofzłégo ptaftwa/ [cesarz Domicjan] pošmiewan słuźnie niebył. KwiatKsiąż G3; Calep 309b.*

Wyrażenia: »niedoszły rozum« [2:1] (3): Bo dzyecyę ácz fámo dla nyedofzłégo rozumu yefłcze ná błędzye á nyecnocye sie nye zna/ przedię łatwye sie z oycá y z mátki przez zły łpofob zarázi GliczKsiąż D7, I5v; RybGęśli Cv.

»niedoszły wiek« (1): ORSZVLI KOCHANOWSKIEY, [...] KTORA [...] W NIEDOSZŁYM WIEKV SWOIM, ZWIELKIM A NIEZNOSNYM RODZICOW SWYCH ZALEM ZGASŁA KochTr 2.

W przen (1) : Ze mi [Pluton] moię namiłfzą dżieżwkę iefzcie wróci [...]. Zginąć ci mu nie może: tuć fye wżyftkim zoftać: Niech fye tylko niedofzłéy iágodzie da doftać. KochTr 14.

a. Pochodzący z niedorosłego zwierzęcia (1) :

W przeciwstawieniu: »doszły ... niedoszły« (1): O Kołmatym towarze. [...] Łalicz: Kołtf. 1000. dofzłych 58. zło á v 1000. darowano mu 100, niedofzłych. KłosAlg G2.

3. *Zbyt wcześnie urodzony, poroniony; abortivus (fetus) BartBydg, Vulg, Cn; ectroma Calep, Cn; aborsus, abortus, partus eiectus a. eiectivus Cn (3) : Abortivus, nyedoszły BartBydg 3.*

a. W funkcji rzeczownika (1) : Ectroma – Porzuczoni, niew czas vrodzoni, niedofzli. Calep 348b.

Przen (1) : [Mówi św. Paweł:] A nápołledz po wżyftłhkich vkazał sie thez y mnie iáko niedofłlemu dziecięciu [od poronionego płodu Wujek]. Leop 1.Cor 15/8.

II. W funkcji przymiotnika (8) :

1. *Który się jeszcze nie stał kimś, niedouczony (8) : Coż my rzeczemy niedofzli Krześciáni/ ktorzy sie tylko przezwiłkiem á máło skutkiem możemy zwąć Krześciány RejPos 29; BiałKat 121; Boście iey [nauki] wy/ mili Theologowie niedofzli/ nie wyrozumieli WujJud 221v, 162; Aczci powiádaią głupi á niedofzli Gołpodarze/ że [...] Strum P; A ták/ ábych ábo łam/ nie będąc iefzcie doftátecznie*

wyuczony/ iáko niedofzły lekarz/ drugiego błędem iákim szkodliwym/ chcąc go rzkomo czego dobrego náuczyć/ niezáráził *CzechRozm* 1v; *KlonŻal* E3.

W charakterystycznych połączeniach: niedoszły chrystyjanin (krześcijanin) (2), gospodarz, lekarz, poeta, proroczek, teolog (2).

*Szereg: »niewłasny i niedoszły« (1): Tákowi/ mowię/ wżyfcy będąc nie włápnymi y niedofzłymi Chriřtyány/ nawięcey y naczęścíey/ wiernym włápnym y řczyrym Chriřtyánom szkodzą. *CzechRozm* 1v.*

2. [*Którego nie można pojąć, zbadać, niezgłębiony: iáko są nie ogárnione sądy iego/ y niedoflle [investigabiles] drogi iego? Leop Rom 11/33 (Linde).]*

Synonimy: I.1. niedostały, niedoźrzały, nieuźrzały; 2. niedorosły, niedostały, niedoźrzały, nieustały; 3. niedonoszony, poroniony; a. niedochod, niedochodca, niedochodek, niedochodziec; II.2. niedosięły, niedostępny, niedościgły, nieogarniony, niewybadany, niewypytany, niezrozumiany.

Cf **DOSZŁY**

AŽ